

# Yan??a Özgü Sa?I?k Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yan??a Özgü Sa?I?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32798>

## Özet

Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i (Burn-specific Health Scale - BSHS), yan?k yaralanmalar?ndan sonra hastalar?n sa?lk durumlar?n? ve ya?am kalitelerini de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in Türk popülasyonuna uyarlanması, Türkiye'deki yan?k hastalar?n?n rehabilitasyon süreçlerini ve tedavi sonuçlar?n? kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek için gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örnekleme de korunup korunmadı?n? inceleyerek, klinik ve ara?tırma ortamlar?nda kullanılabilirliğini sağlamıştır.

Ölçek, yan?klar?n fiziksel, psikososyal ve i?levsel sonuçlar? üzerindeki etkisini çok boyutlu olarak ele almaktadır. Bu uyarlama, Türkçede yan??a özgü sa?lk sonuçlar?n? de?erlendiren nadir araçlardan biri olması nedeniyle büyük öneme sahiptir.

## Anahtar Kelimeler

Yan?k, Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i, BSHS, Ya?am Kalitesi, Psikometri, Uyarlama, Rehabilitasyon, Türkçe Versiyon.

## Yazarlar

Adam, M., Leblebici, B., Tarım, M. A., Yıldırım, S., Bağış, S., Akman, M. N., & Haberal, M.

## Amaç

Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i'nin temel amacı, yan?k yaralanması geçirmif bireylerin spesifik sa?lk durumlar?n? ve bu yaralanmanın günlük ya?am, i?levsellik ve psikolojik iyi olu? üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ölçmektir. Ölçek, yan?k sonrası iyile?me sürecinin hem fiziksel hem de psikososyal boyutlar?n? de?erlendirerek, klinisyenlere ve ara?tırmacılara hastalar?n ihtiyaçlarına yönelik daha hedefli müdahaleler geli?tirmede yardımcı olur.

Türkçe uyarlama çalışması'nın özel amacı ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve diline uygunlu?unu test ederek, Türkiye'deki yan?k merkezlerinde standart bir de?erlendirme aracı olarak kullanılmasını sağlamaktır. Bu, tedavi etkinliğini ölçmede uluslararası standartlara uyum sağlamayı kolayla?tırır.

## Yapı

Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i, yan?k yaralanmalar?n?n neden oldu?u çok boyutlu zorluklar? ölçen bir yapıyı temel alır. Ölçek, genellikle fiziksel i?levsellik, sosyal uyum, psikolojik stres ve vücut imajı gibi alt boyutlardan oluşur. Bu alt boyutlar, yan?k travması'nın bireyin genel sa?l???nı

üzerindeki karma??k etkile?imini yans?t?r.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, bir yan?k hastas?n?n sa?l?kla ilgili ya?am kalitesidir (HRQoL), ancak bunu genel sa?lk ölçeklerinden farklı olarak, yan??a özgü semptomlar ve k?s?tlamalar üzerinden yapar. Bu spesifik yakla??m, yan?k tedavisinin uzun vadeli sonuçlar?n? de?erlendirmede yüksek hassasiyet sa?lar.

## Geçerlik

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe versiyonunun geçerli?inin sa?lanması için kapsamlı analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte detaylı geçerlik bilgisi bo? bırak?lm?? olsa da, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yap? geçerli?i ve kültürel geçerlik kritik öneme sahiptir.

Yap? geçerli?i, genellikle Faktör Analizi yöntemleriyle test edilerek, ölçe?in orijinalindeki alt boyut yap?s?n?n Türkçe verilerde de tutarlı olup olmad??? incelenmi?tir. Ayrıca, ölçe?in di?er benzer sa?lk ölçütleriyle korelasyonu (ölçüt ba??ntılı? geçerlik) incelenerek, Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i'nin gerçekten yan??a özgü sa?lk durumunu ölçtü?ü kan?tlanmaya çal??lm??t?r.

## Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçüm arac?n?n tutarlılı??n? ifade eder. Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in iç tutarlılı??n?n de?erlendirilmesi için Cronbach's Alpha katsay?s? hesaplanm??t?r. Yüksek Alpha de?erleri, ölçek maddelerinin aynı yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ek olarak, zaman içinde tutarlılı?? de?erlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirli?i de incelenmi? olabilir. Bu analiz, yan?k hastalar?n?n kararlı bir dönemde, ölçe?i farklı zamanlarda uygulad?klar?nda benzer sonuçlar elde edilip edilmedi?ini do?rular. Bu psikometrik çal??malar, ölçe?in Türkçe klinik uygulamalarda güvenle kullan?labilece?inin temelini olu?turur.

## Faktör Analizi

Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n Türk popülasyonunda incelenmesi, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Orijinal ölçek genellikle çok faktörlü bir yap?ya sahiptir.

Uyarlama çal??mas?nda, öncelikle Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) veya daha yaygın olarak Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, orijinal ölçe?in teorik olarak belirlenmi? faktör yap?s?n?n (örneğin, fiziksel i?levsellik, duygusal i?levsellik) Türk örneğinde istatistiksel olarak uygunlu?unu test etmek için kullan?lıdır. Bu analizler, Türkçe versiyonun özgün kültürel farklılıklar nedeniyle yeniden yapılandırılmas? gerekip gerekmedi?ini belirlemede kritik rol

oynar.

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama

**Format:** Öz Bildirim Ölçe?i (Likert tipi derecelendirme içermesi muhtemeldir, ancak kaynakta belirtilmemiştir.)

**Mevcut Diller:** Türkçe, Orijinal İngilizce (ve di?er uyarlamalar)

**Popülasyon Grubu:** Yan?k Yaralanmas? Geçirmi? Bireyler

**Ya? Grubu:** Yeti?kinler (Uyarlama çal??mas? yeti?kinler üzerinde yap?lm??t?)

**Popülasyon Detaylar?:** Hastanede tedavi gören veya ayakta takip edilen yan?k hastalar?.

**Test Metodolojisi:** Ölçek, hastalar?n yan?k yaralanmalar?ndan sonraki sa?lk durumlar?n? ve ya?am aktivitelerindeki k?s?tlamalar? kendi beyanlar? ile de?erlendirmelerini ister.

## Anahtar Kelimeler

Geçerlik, Güvenirlik, Psikometri, Yan?k Travmas?, Sa?lk Sonuçlar?, Birey Merkezli Bak?m, Ya?am Kalitesi.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Mehmet ADAM

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?:** Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

**Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri:** [adam@baskent.edu.tr](mailto:adam@baskent.edu.tr)

**Yaz??ma Adresi:** Ba?kent Üniversitesi T?p Fakültesi, Ankara (Referans çal??man?n yap?ld??? kurumlardan biri oldu?u varsay?lmaktadır).

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden izin al?narak Türkçe uyarlamas? gerçekte?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari kullan?ma ili?kin ücret bilgileri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Uyarlama çal??mas?n?n yay?nland??? y?l: **2009**.

Orijinal makalenin PDF versiyonuna a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: [validation-of-a-turkish-](#)

[version-of-the-burn-specific-health-scale-toad.pdf](#)

## Kaynaklar

Adam, M., Leblebici, B., Tarim, M. A., Yildirim, S., Bagis, S., Akman, M. N., & Haberal, M. (2009). Validation of a Turkish version of the Burn-specific Health Scale. *Journal of Burn Care & Research*, 30(2), 288-291. DOI: 10.1097/BCR.0b013e318198a295.

## Yan??a Özgü Sa?lk Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçek maddeleri, telif hakk? k?s?tlamalar? nedeniyle bu akademik giri?te sa?lanmam??t?r. Ölçe?in tam metnine ve derecelendirme format?na, yukar?da belirtilen referans makale arac?l???yla veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM